

The Question

1. Our Haggadah Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua, Rabbi Elazar ben Azaryah, Rabbi Akiva, Rabbi Tarfon

2. Tosefta, Pesachim 10

מעשה ברבן גמליאל וזקנים שהיו מסובין בבית ביתוס בן זונין בלוד והיו עסוקין בהלכות הפסח כל הלילה עד קרות הגבר הגביהו מלפניהן ונועדו והלכו להן לבית המדרש.

Once, Rabban Gamliel and the sages were reclining in the house of Boethus, son of Zonin, in Lod, and they were involved in the laws of Pesach all night until the rooster's crowing. They removed that which was before them, gathered and went to the study hall.

Approach 1: Leaning (Rabbi Reuven Margaliyot, *Be'er Miriam Haggadah*)

3. Mishnah, Maaser Sheni 5:9

מי שהיו פירותיו רחוקים ממנו צריך לקרוא להם שם. מעשה ברבן גמליאל והזקנים שהיו באין בספינה, אמר רבן גמליאל "עשור שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו מושכר לו, עשור אחר שאני עתיד למוד נתון לעקיבא בן יוסף שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו." אמר רבי יהושע, "עשור שאני עתיד למוד נתון לאלעזר בן עזריה, ומקומו מושכר לו." ונתקבלו זה מזה שכן:

If one's produce is distant [when the time of eliminating tithes arrives], he must declare the tithes. Rabban Gamliel and the elders were once coming in by boat. Rabban Gamliel said, "The tenth I will measure [as *maaser rishon*] is given to Yehoshua, and its site is rented to him. Another tenth I will measure [as *maaser ani*] is given to Akiva ben Yosef, to acquire for the needy, and its site is rented to him." Rabbi Yehoshua then said, "The tenth I will measure [as *terumat maaser*] is given to Elazar ben Azaryah, and its site is rented to him." And each received payment from the other [for the rentals].

Approach 2: Revolt (Rabbi Yehudah Leib Maimon, *Chagim uMoadim*)

4. Rabbi Yehudah Leib Maimon, *Chagim uMoadim* pp. 214-216

יש מקום לשער כי גם הסיפור על המסיבה בבני-ברק הוא קטע היסטורי מתוך איזה מדרש או ספר אגדה, על מה שדיברו והתייעצו גדולי החכמים מישראל בשעה שנתאספו למקום המרכז של הקנאות הלאומית, לבני ברק, מקומו של ר' עקיבא, בכדי לספר ביציאת מצרים זמן חרותנו וגם לחוות דעה ולטכס עצה בדבר תנועת החרות שהקיפה אז את האומה כולה... כולם נענו להזמנתו של רבי עקיבא ובאו כל אחד ממקומו בכדי לחוג את חג החירות בבני ברק ולהתייעץ שם יחד במסיבה אחת ובחשאי, בלי השתתפות התלמידים, על היחס הראוי והצריך להיות מצד חכמי ישראל לתנועה הקנאית שהניפה את דגל המרד נגד רומא.

There is room to hypothesize that the account of the seder in Bnei Brak is also a historical anecdote from some work of midrash or work of aggadah regarding the discussions and counsel of the great sages of Israel when they gathered in the center of nationalist zeal, Bnei Brak, the residence of Rabbi Akiva, to speak of the exodus from Egypt, the time of our freedom, and also to express ideas and arrange counsel in the matter of the movement for freedom which then enveloped the nation... All of them responded to Rabbi Akiva's call, and each came from his place to celebrate the holiday of freedom in Bnei Brak and to take counsel together in one secret seder, without the participation of their students, regarding the appropriate and necessary role of the sages of Israel in the zealous movement which waved the flag of rebellion against Rome.

Approach 3: The Korban Pesach (Rabbi Yehudah Zoldan, *Moadei Yehudah v'Yisrael*)

5. Mishnah Pesachim 7:2

אין צולין את הפסח לא על השפוד ולא על האסקלא. אמר רבי צדוק: מעשה ברבן גמליאל שאמר לטבי עבדו, "צא וצלה לנו את הפסח על האסקלא."

We do not roast the Pesach on a metal spit or an *askila*. Rabbi Tzadok said: Once Rabban Gamliel told his servant Tavi, "Go roast the Pesach for us on the *askila*."

6. Mishnah Beitzah 2:7

אף הוא אמר שלשה דברים להקל: מכבדין בין המטות, ומניחין את המוגמר ביום טוב, ועושין גדי מקולס בלילי פסחים. וחכמים אוסרין:

[Rabban Gamliel] also took three lenient positions: One may sweep between the couches [without concern for evening out imperfections in the ground], one may set up *mugmar* [perfuming spices burned in a flame] on Yom Tov [and it is called *ochel nefesh*], and one may prepare a *g'di mekulas* [goat in the style of the korban pesach] on Pesach night. And the Sages prohibited.

7. Rambam, Introduction to his Haggadah

נוסח ההגדה שנהגו בה ישראל בזמן הגלות כך הוא...

This is the text of the Haggadah which Israel has customarily used during the exile...

Approach 4: Halachic Debate (Rabbi Simcha Mordechai Ziskind Broyde, *Haggadah Sam Derech*)

8. Rambam, Sefer haMitzvot Aseh 157

והמצוה הקנ"ז היא שצונו לספר ביציאת מצרים בליל חמשה עשר בניסן בתחלת הלילה כפי צחות לשון המספר. וכל מה שיוסיף במאמר ויאריך הדברים בהגדלת מה שעשה לנו ד' ומה שעשו עמנו המצרים...

The 157th commandment is that we were instructed to tell of the departure from Egypt on the night of the fifteenth of Nisan, at the start of the night, according to the speaker's capabilities. All that one adds to the telling, extending the discussion elevating what Gd did to us and what the Egyptians did to us...

9. Rambam, Mishneh Torah, Hilchot Chametz uMatzah 7:1

מצות עשה של תורה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל חמשה עשר בניסן...

Biblically, we are instructed to speak of the miracles and wonders performed for our ancestors in Egypt, on the night of the fifteenth of Nisan...

10. Talmud Yerushalmi, Pesachim 10:4

טיפש מה אומר? [שמות יג:יד] "מה זאת". אף את למדו הלכות הפסח שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, שלא יהא עומד מחבורה זו ונכנס לחבורה אחרת.

What does the foolish one say? "What is this?" (Shemot 13:14) You shall also teach him the laws of the Pesach, that we don't eat dessert after the Pesach, lest he leave this group and enter another group.